

Sygn. akt V KK 565/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący)

SSN Andrzej Stępka

SSN Paweł Wiliński (sprawozdawca)

Protokolant Marta Brylińska

w sprawie **K. I.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 22 stycznia 2020r.

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od wyroku Sądu Rejonowego w K.

z dnia 12 lutego 2018 r., sygn. akt II K (...)

na podstawie art. 535 § 5 kpk

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę K.I. do
ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w K.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 lutego 2018 r., sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w K. uznał K. I. za winnego popełnienia czynu z art. 286 § 1 k.k., polegającego na tym, że w dniu 10 marca 2017 r. w P. woj. (...), w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził G. J. do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem w postaci pieniędzy w kwocie 1.170,06 zł za pomocą wprowadzenia wymienionego w błąd co do zamiaru realizacji umowy kupna

sprzedaży śpiwora O. oraz maty samopompującej O. , zawartej za pośrednictwem portalu internetowego [...]eu, za co wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Nadto, Sąd I instancji, na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego obowiązek naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody poprzez zapłatę kwoty 1.170,06 zł na rzecz pokrzywdzonego G. J. oraz zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 70 zł - tytułem wydatków poniesionych w sprawie i zwolnił go od obowiązku uiszczenia opłaty.

Powyższy wyrok nie został skutecznie zaskarżony i uprawomocnił się z dniem 29 kwietnia 2019 r.

Kasację od wyroku Sądu Rejonowego w K. wniósł Prokurator Generalny, zaskarżając go w całości i zarzucając „rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 374 § 1 k.p.k., art. 133 § 2 k.p.k., art. 117 § 1 i 2 k.p.k. i art. 6 k.p.k., polegające na przeprowadzeniu rozprawy pod nieobecność oskarżonego K. I. , który o jej terminie nie został prawidłowo zawiadomiony, co w konsekwencji naruszyło przysługujące mu prawo do obrony”.

Mając na uwadze powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się zasadna i to w stopniu oczywistym, uzasadniającym jej uwzględnienie na posiedzeniu bez udziału stron, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

„Oczywista zasadność” kasacji, w rozumieniu art. 535 § 5 in fine k.p.k., zachodzi wtedy, gdy skarga jest zasadna w pełnych granicach zaskarżenia, wskazanych w tej skardze oraz gdy zasadne są podniesione w niej zarzuty. Nadto, gdy wskazane w skardze uchybienia są wręcz ewidentne, pozwalające na stwierdzenie zasadności skargi bez prowadzenia skomplikowanej wykładni prawa czy rozstrzygania problemów spornych w orzecznictwie lub piśmiennictwie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2000 r., sygn. akt II KKN 142/98).

W realiach niniejszej sprawy Sąd Rejonowy w K. błędnie uznał, że oskarżony K. I. został prawidłowo powiadomiony o terminie rozprawy w dniu 12

lutego 2018 r. W toku postępowania przygotowawczego kilkakrotnie, m.in. w protokole przesłuchania podejrzanego z dnia 6 października 2017 r., wskazano, że K. I. zamieszkuje w L. pod adresem K. . To samo wynika m.in. z karty karnej dotyczącej oskarżonego. W dokumentach tych nie wskazano natomiast kodu pocztowego właściwego dla miejsca zamieszkania podejrzanego. Pierwszym dokumentem, w którym widnieje kod pocztowy (błędny, przypisany do miasta L. w województwie (...)) jest zawiadomienie z Prokuratury Rejonowej w K. o przesłaniu aktu oskarżenia do Sądu, które wysłano K. I. w dniu 8 grudnia 2017 r. Następnie, Sąd Rejonowy w K. wysłał oskarżonemu odpis aktu oskarżenia, na podany przez oskarżonego adres, jednak z użyciem błędnego kodu pocztowego, przypisanego do miasta L., a nie miasta L.. Pismo zostało zwrócone do Sądu Rejonowego w K. w dniu 4 stycznia 2018 r. z informacją, że w L. nie ma ulicy K.. Informacja ta jest opatrzona datą 21 grudnia 2017 r. oraz stemplem placówki pocztowej w L.. Zarządzeniem z dnia 5 stycznia 2018 r. wyznaczono w przedmiotowej sprawie rozprawę główną na dzień 12 lutego 2018 r., nakazano wezwać oskarżonego. Pismo to zostało wysłane oskarżonemu ponownie na błędny adres „ul. K. w L. ”. Na kopercie zawierającej ww. pismo widnieją dwie pieczętki - jedna placówki pocztowej w K. (z datą 10 stycznia 2018 r.), druga - na odwrocie koperty - placówki pocztowej w L. (z datą 17 stycznia 2018 r.). Przekreślony jest adres oskarżonego K. I. i widnieje adnotacja „zwrot”. Pismo to nie zostało awizowane. W oparciu o powyższe, na rozprawie w dniu 12 lutego 2018 r. Sąd Rejonowy w K. uznał, że oskarżony został prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy, przeprowadził rozprawę pod nieobecność oskarżonego i wydał w jego sprawie wyrok.

Zauważyć należy, że Kodeks postępowania karnego przewiduje różne formy doręczeń przesyłek pocztowych zawierających zawiadomienia oskarżonego o czynnościach procesowych, od doręczenia osobistego (art. 132 § 1 k.p.k.), poprzez doręczenie przesyłki dorosłemu domownikowi (art. 132 § 2 k.p.k.), doręczenie za pośrednictwem poczty elektronicznej lub telefaksu (art. 132 § 3 k.p.k.), czy wreszcie doręczenie zastępcze w trybie tzw. „podwójnego awizo” (art. 133 § 2 k.p.k.). Zgodnie z art. 132 § 4 k.p.k. doręczenie oskarżonemu zawiadomienia o pierwszym terminie rozprawy głównej nie może nastąpić poprzez

doręczenie przesyłki dorosłemu domownikowi ani za pośrednictwem poczty elektronicznej lub telefaksu.

Zgodnie z dyspozycją art. 374 § 1 k.p.k. oskarżony ma prawo brać udział w rozprawie. Przewodniczący lub sąd mogą uznać jego obecność za obowiązkową. Jakkolwiek, wobec treści aktualnie obowiązującego art. 374 § 1 k.p.k. obecność oskarżonego na rozprawie, co do zasady, nie jest obowiązkowa, to jednak przepis ten statuuje uprawnienie oskarżonego do udziału w rozprawie. To zaś oznacza, że oskarżony musi być o jej czasie i miejscu prawidłowo powiadomiony (art. 117 § 1 k.p.k.). Z kolei, zgodnie z art. 117 § 2 k.p.k., czynności nie przeprowadza się, jeżeli osoba uprawniona nie stawiała się, a brak dowodu, że została o niej powiadomiona. Przepis art. 117 § 2 k.p.k. ma charakter gwarancyjny dla stron uprawnionych do wzięcia udziału w czynności procesowej. Poza sporem jest przecież, że warunkiem realizacji obrony w znaczeniu materialnym jest właśnie przysługujące oskarżonemu prawo do udziału w rozprawach i posiedzeniach przed sądem. Oskarżony - a jeśli ma obrońcę, to i obrońca - mają prawo do uczestnictwa w rozprawie, zarówno głównej, jak i toczącej się przed sądem odwoławczym (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2018 r., sygn. akt IV KK 421/17).

Zatem w świetle aktualnie obowiązujących przepisów, można prowadzić rozprawę pod nieobecność oskarżonego, którego udział w rozprawie nie jest obowiązkowy tylko wówczas, gdy został on prawidłowo, a więc w sposób zgodny z treścią przepisów zawartych w rozdziale 15 Kodeksu postępowania karnego, zawiadomiony o jej czasie i miejscu. Nieprawidłowe powiadomienie jest z kolei równoznaczne z niepowiadomieniem o niej i w rezultacie zawsze implikuje konieczność zaniechania jej przeprowadzenia, o czym wprost stanowi przepis art. 117 § 2 k.p.k. Sąd jest uprawniony do stwierdzenia, że zawiadomienie o terminie i miejscu rozprawy zostało właściwie doręczone oskarżonemu tylko w przypadku wskazania w nim prawidłowego, a więc zawierającego w pełni poprawne określenie adresu zamieszkania. Nie ulega wątpliwości, że wadliwe wskazanie numeru kodu pocztowego powoduje sytuację, że zawiadomienie to w ogóle nie może zostać doręczone oskarżonemu w sposób realny. Jest bowiem rzeczą oczywistą, że poprawne wskazanie prawidłowych danych adresowych warunkuje dopiero możliwość uznania zawiadomienia za doręczone także i wtedy, gdy nastąpi

sytuacja, o której stanowi przepis art. 133 § 1 i § 2 k.p.k. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2016 r., sygn. akt V KK 187/16). W realiach niniejszej sprawy nie budzi wątpliwości, że do skutecznego doręczenia oskarżonemu zawiadomienia o terminie rozprawy nie doszło na skutek wadliwego oznaczenia adresu.

W świetle powyższych ustaleń nieprawidłowe jest zatem stwierdzenie zawarte w protokole rozprawy Sądu Rejonowego w K. z dnia 12 lutego 2018 r., że „oskarżony K. I. – nie stawił się, wezwanie, awizowane, nie podjęte w terminie”. Tym samym błędnie uznał Sąd Rejonowy w K. , że oskarżony został prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy. W tych warunkach Sąd I instancji, przeprowadzając rozprawę pod nieobecność oskarżonego w dniu 12 lutego 2018 r., rażąco uchybił treści art. 374 § 1 k.p.k. i postąpił wbrew nakazowi z art. 117 § 2 k.p.k., skoro nie było rzeczywistych przesłanek do uznania, że oskarżony o terminie i miejscu tej rozprawy został prawidłowo zawiadomiony. Konsekwencją tego uchybienia było także naruszenie wynikającego z art. 6 k.p.k. prawa oskarżonego do obrony, skoro został on pozbawiony możliwości osobistego uczestnictwa w rozprawie, ewentualnego składania wyjaśnień, oświadczeń i wniosków. Bezspornie uchybienia te, stanowiące niewątpliwie rażące naruszenie prawa, mogły mieć istotny wpływ na treść wyroku Sądu *a quo* i skutkują koniecznością uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy w K. . Rozpoznając niniejszą sprawę ponownie, Sąd I instancji dokona prawidłowego zawiadomienia oskarżonego o terminie i miejscu rozprawy, umożliwiając mu tym samym podjęcie faktycznej realnej obrony, do czego uprawnia go przepis art. 6 k.p.k., a nie czyniąc to uprawnienie jedynie fikcyjnym, iluzorycznym.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak sentencji.